3. Шиппи, Т. А. Дорога в Средземелье (Путеводитель по миру Толкина) / Шиппи Т. А. – СПб.: Изд-во «Лимбус Пресс», 2003. – 824 с.
4. Michael N. Stanton Hobbits, Elves and Wizards: The Wonders and Worlds of J. R. R. Tolkien's "Lord of the Rings" / Michael N. Stanton. – St. Martin's Publishing Group, 2015. 208
5. Neil D. Isaacs Zimbardo Understanding the Lord of the Rings: The Best of Tolkien Criticism / Neil D. Isaacs, Rose A. – Houghton Mifflin Harcourt, 2005. 294 p.

Анастасія Гога

ВОЛОДИМИР ДУРДУКІВСЬКИЙ – ДИРЕКТОР ПЕРШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ (1917–1921 РР.)

В. Ф. Дурдуківський – видатний педагог доби Української революції (1917–1921 рр.). Педагогічна діяльність Володимира Федоровича Дурдуківського припадає на період зламу століть, епох, зміни моральних векторів та естетичних ідеалів.

Народився Володимир Федорович 17 вересня (за старим стилем) 1874 р. у с. Пединівці на Уманщині. Коли йому не було року, батьки переїхали у с. Мирівку на Київщині, де й пройшло дитинство Володимира. В кінці 80-х років сім'я Дурдуківських переїхала до Києва, де батько Володимира отримав посаду при Київській духовній семінарії.

Родина Дурдуківських була середнього достатку. В ній було дев'ятеро дітей і панували релігійні порядки і традиції. Батько Володимира був людиною глибоко релігійною, для свого часу досить освіченим священиком. Тож і Володимир освіту здобував в духовних школах. Спочатку в Київській духовній семінарії, а з 1895 р. – в духовній академії. Навчаючись у семінарії, В. Ф. Дурдуківський був членом нелегальної української громади, що вивчала і популяризувала українську історію, літературу і етнографію під керівництвом О. Лотоцького і С. Липківського. Навчаючись в академії, В. Ф. Дурдуківський на пропозицію професора М. І. Петрова розпочав роботу над кандидатською дисертацією про митрополита київського Самуїла Масловського (1783–1796 рр.). Робота над темою захопила Володимира, дала йому можливість ширше познайомитися з українською історією взагалі і з тим глибоко трагічним моментом, що його переживала українська інтелігенція й Київська академія в кінці XVIII ст. Під час навчання в академії В. Ф. Дурдуківський почав робити бібліографічні й критичні огляди російських, переважно історичних, журналів для «Записок наукового товариства ім. Т. Шевченка» у Львові, які виходили за редакцією професора М. С. Грушевського. У 1899 р. В. Ф. Дурдуківський закінчив духовну академію і обрав нелегкий

учительський хліб, розпочавши працю в тій же, що вчився, Київській духовній семінарії. Одночасно він викладав деякий час історію в жіночій гімназії Є. С. Євсєєвої. Працюючи в школі, поринув і в громадську роботу.

Його квартира, де він мешкав разом з С. Єфремовим, стала місцем зібрання «ідейної» молоді. До гуртка української молоді входили, крім нього, С. Єфремов, О. Лотоцька, Х. Матушевський, В. Доманицький. Очолював гурток письменник О. Я. Кониський. Розпочавши з видання українських книжок, молоді ентузіасти утворили видавництво «Вік», яке відіграло значну роль в історії культурно-національного руху. Проіснувавши до 1918 р. паралельно з роботою у видавництві «Вік» В. Ф. Дурдуківський немало працював і як письменник, критик, друкуючись на сторінках українських і російських газет, журналів Києва і Галичини. Йому належить більше ста публікацій, які побачили світ під його прізвищем, псевдонімами і криптонімами (В. Коновченко, В. Мировець, Скавло та ін.). Писав він на теми з історії, літератури, критики, друкував біографічні замітки, статті наукового й публіцистичного змісту, театральні рецензії та ін. Після закриття «Ради» й «Нової громади» він написав лише кілька статей для педагогічного журналу «Світло» під спільною назвою «З щоденника вчителя» за підписом В. Мировець і весь поринув у педагогічну працю [1, с. 4].

Найбільш відомий В. Ф. Дурдуківський як педагог, організатор народної освіти, директор Першої української гімназії в Києві, а згодом – Трудової школи ім. Т. Шевченка.

Перша українська гімназія ім. Т. Шевченка в Києві заснована в березні 1917 р. Тоді з ініціативи відомого громадського діяча і педагога Івана Матвійовича Стешенка було скликано нараду українських педагогів. Йшлося про відкриття української школи, створення педагогічних комісій з різних шкільних предметів з метою опрацювання програм. На початку 1917 р. було створено Товариство шкільної освіти, в яке і ввійшли педагогічні комісії. Вони розробляли проєкти програм, опрацьовували предметну термінологію, готували підручники.

Навчання у Першій українській гімназії спочатку відбувалися у другу зміну в приміщенні приватної російської жіночої гімназії А. В. Жекуліної, згодом – в одному з приміщень на Львівській площі, а потім – у приміщенні колишньої амбулаторії лікарні при Покровському монастирі. Першим директором гімназії був Петро Іванович Холодний. Йому на зміну прийшов В. Ф. Дурдуківський. Володимир був фактично сучасником іншого відомого в радянській Україні й СРСР загалом педагога й освітнього діяча – Антона Семеновича Макаренка. Однак для кожного з них були різні освітньо-педагогічні принципи й пріоритети. В Макаренка основною виховною метою було соціальне, класове виховання, а педагогіка В. Дурдуківського будувалася на ідеї національного виховання.

У Першій українській гімназії зібралися кращі педагогічні сили, відомі вчені, громадські діячі. Школа мала гуманітарний ухил. При вході висіло гасло – слова Т. Шевченка: «Учітеся, брати мої, думайте, читайте». У ній професійно реалізувалась ідея дитячої самодіяльності і творчості. При школі в 20-ті роки тривалий час діяв дитячий науковий клуб з кількома десятками гуртків, тут вперше в радянській Україні почав діяти дитячий кооператив, постійно виходила дитяча газета, регулярно проводилися дитячі свята. Оригінально і цілком по-новому було поставлено в школі музичне і фізичне виховання, діяв зразковий дитячий хор. Гордістю школи був єдиний не тільки в Україні, а й СРСР, музей дитячої творчості, де відображалася дослідна робота школи, ланкова система, проєктовий, досвідний і лабораторний методи, громадсько-корисна праця учнів. Цим уміло керував Володимир. Він же вів літературний та драматичний гуртки. Гуртківці обговорювали літературні твори, готували виставки, інсценізації, декламування віршів. Володимир добре співав, умів диригувати. Особлива увага в гімназії надавалася вивченню життя і творчості Т. Г. Шевченка. В. Ф. Дурдуківський навіть склав і видав книгу з творами Т. Г. Шевченка, підібраними спеціально для кожного класу для ознайомлення і декламацій.

Перша українська гімназія, яку нерідко називали «школою Дурдуківського», стала відома не тільки в Києві, а й за його межами, протягом усього свого існування за головну мету ставила виховання національної свідомості учнів. До неї приїздило немало вчителів для ознайомлення з досвідом роботи, відвідування лекцій, запозичення програм. На цей час гімназія вже була перетворена в Першу зразкову трудову 7-річну школу ім. Т. Шевченка. Очолював її, як і раніше, В. Ф. Дурдуківський [2, с. 247].

В. Ф. Дурдуківський відомий не тільки як педагог, а й як учений. Він був членом наукових товариств у Львові та Києві. В «Записках» київського товариства опублікував уже в радянський час велику розвідку про академіка М. І. Петрова. У 1923–1924 рр. за його редакцією вийшов у 2-х частинах збірник «З практики трудової школи». Друкувався він і в журналі «Радянська освіта». З 1919 р. Володимир працював в Українській академії наук – виконував обов’язки голови термінологічної комісії, члена-редактора «Комісії словника живої мови» і керівника педагогічної комісії ВУАН. В. Ф. Дурдуківський ніколи ні в якій партії не був, лояльно ставився до радянської влади, хоча далеко не до усіх її дій. В листопаді 1929 р. в пресі з’явилося перше повідомлення про викриття контрреволюційної «Спілки визволення України». «Організація, – говорилося в ньому, – об’єднувала антирадянськи настроєну інтелігенцію, колишніх визначних учасників петлюрівського руху, діячів автокефальної церкви та представників куркульства...». В. Ф. Дурдуківський був заарештований 5 липня 1929 р. Його справу, а це 5 томів, вів слідчий С. С. Брук. Тривав

процес з 9 березня по 19 квітня 1930 р. у Харківському оперному театрі. В. Ф. Дурдуківський разом з С. О. Єфремовим, Й. Ю. Гермайзе, А. В. Ніковським, Г. Г. Колоскевичем та ін. був визнаний судом винним і засудженим на 8 р. ув'язнення. Через деякий час Володимир був звільнений, однак, за «єжовщини» заарештований знову, 31 грудня 1937 р. особливою нарадою УНКВС по Київській області В. Ф. Дурдуківський засуджений до розстрілу. Однак вирок було виконано 16 січня 1938 р.

В 1964 р. слідча справа № 408370 була переглянута і постанова трійки від 31 грудня 1937 р. відносно В. Ф. Дурдуківського була відмінена, а справа закрита «за відсутністю складу злочину» [3, с. 175].

Список використаних джерел

1. Даниленко Віктор. Він був «душею школи» // Освіта. 1997. 3–10 грудня.
2. Хорунжий Юрій. Педагог Володимир Дурдуківський і його школа // Мужі чину. К., 2005. С. 232–250.
3. Даниленко С. Громадська діяльність Володимира Дурдуківського (кінець XIX – початок XX ст.) // Україна – Європа – Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. 2013. Вип. 11. С. 169–175.

Сергій Гуменюк

ДВОРЯНИН, СОЛДАТ, МАТЕМАТИК (РЕНЕ ДЕКАРТ)

В даній роботі ми розглянемо, видатного Рене Декарта як дворянина, солдата та математика. Чи мала відношення військова справа до математики? Поєднання математики і військо та ще й дворянство при необмеженій владі церкви. Адже поєднання військової служби, дворянства і здобутків Декарта в математиці, філософії доволі цікавий коктейль.

Для початку коротко ознайомимося з біографію математика, Рене Декарт (фр. René Descartes, лат. Renatus Cartesius – Ренат Картезій). Роки з дня народження Рене Декарта (31.03.1596 – 11.02.1650). В La Haye 31 березня 1596 року й народився Рене Декарт, третій син від першого шлюбу. Мати Жанна Брошар через декілька днів після пологів померла. Мислитель-Декарт походив із багатого стародавнього французького роду із Турені. Здоров'я не дозволяло йому рано почати освіту. Однак здібності Рене дозволили батькові називати його малим філософом. На восьмому році життя він почав систематичну шкільну освіту в єзуїтському коледжі, який був відкритий Генріхом IV на початку 1604 року в королівському замку La Fleche в Анжу. В цьому коледжі мали виховуватися сто дворян. У